

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ

підготовки
спеціальності
освітньо-професійної програми

магістра
035 «Філологія»
«Мова і література (німецька). Переклад»

Луцьк – 2023

Силабус нормативного освітнього компонента «НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Мова і література (німецька). Переклад

Розробник: Крисанова Т. А., доктор філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Наталія ЛИСЕЦЬКА

Силабус нормативного освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.).

Завідувач

кафедри:

Коляда Е. К.

І. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія. Мова і література (німецька). Переклад Магістр	Цикл загальної підготовки
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 82 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія. Мова і література (німецька). Переклад Магістр	Цикл загальної підготовки
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 6 год.
		Практичні (семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 92 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 16 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		англійська

ІІ. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Крисанова Тетяна Анатоліївна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	професор кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	
	krysanova@vnu.edu.ua,

Дні занять	(електронний розклад)
	Очні консультації: у день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

Анотація курсу. Вивчення освітнього компонента сприятиме поглибленню професійних знань про актуальні напрями лінгвістичних досліджень у галузі сучасного мовознавства, а також про пріоритетні підходи та методи до аналізу мовних явищ, котрі використовують у сучасних вітчизняних і зарубіжних лінгвістичних дослідженнях.

Пререквізити. Освітній компонент має тісні зв'язки з такими курсами «Вступ до мовознавства», «Комунікативна лінгвістика» «Методи наукових досліджень». Для оволодіння матеріалом студентам необхідно мати знання з теорії мови, комунікативних аспектів мовленнєвої діяльності, а також методів дослідження мовних явищ. Студенти потрібно мати рівень С1 володіння англійською мовою.

Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента є ознайомити студентів із новітніми напрямками сучасної теорії мови, їх методологічними й методичними особливостями та надати знання про характерні тенденції сучасної лінгвістики.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- ознайомити студентів з характерними особливостями панівних парадигм сучасного мовознавства і роллю актуальних теорій у лінгвістичній науці;
- сформувати розуміння сучасних лінгвістичних напрямків;
- навчити студентів застосовувати знання про системні та структурні характеристики мови;
- ознайомити студентів з особливостями когнітивних, еколінгвістичних, дискурсивних, прагматичних і семіотичних напрямків у сучасній лінгвістиці;
- розвинути навички критичного підходу до вирішення наукових пошукових завдань.

Компетентності

Інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

Структура освітнього компонента.

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Поняття наукової парадигми в лінгвістиці.	15	2	2		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Становлення когнітивно-комунікативної субпарадигми.	14	2	1		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен.	14	2	1		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Поняття комунікативного смислу і смислотворення в дискурсі.	15	2	2		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Когнітивна	15	2	2		10	1	ДС + ДБ

прагматика як новий напрям лінгвістики.							+ РК / 5
Тема 6. Інтермедіальність та мультимодальність сучасних лінгвістичних досліджень.	15	2	2		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Сучасні лінгвoseміотичні дослідження.	17	2	2		12	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Основні напрями еколінгвістичних досліджень.	15	2	2		10	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	16	14		82	8	40
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота							Т / 30
Екзамен							ДС/ 30
Усього	120	16	14		82	8	100

Таблиця 2а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Поняття наукової парадигми в лінгвістиці.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Становлення когнітивно-комунікативної субпарадигми.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Поняття комунікативного смислу і смислотворення в дискурсі.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5

Тема 5. Когнітивна прагматика як новий напрям лінгвістики.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. Інтермедіальність та мультимодальність сучасних лінгвістичних досліджень.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Сучасні лінгвoseміотичні дослідження.	15				13	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Основні напрями еколінгвістичних досліджень.	15				13	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	6	6		92	16	40
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота							Т / 30
Екзамен							ДС/ 30
Усього	120	6	6		92	16	100

6. *Самостійна робота*

Самостійна робота включає опрацювання теоретичних питань відповідно до теми лекційного заняття та підготовку до практичних занять. Ефективність самостійної роботи викладач виявляє на практичних заняттях, під час тематичного тестування і відображає в загальній оцінці за тему.

Таблиця 3

Зміст самостійної роботи

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1.	10	11	Системність у мові й мовленні.
Тема 2.	10	11	Моделі мовної комунікації.
Тема 3	10	11	Системно-діяльнісний підхід у дискурсивних дослідженнях.
Тема 4.	10	11	Теорія конструювання в дискурсі
Тема 5.	10	11	Витоки когнітивної прагматики як нового напрямку в лінгвістиці.
Тема 6.	10	11	Когнітивна поетика як новий

			напрямок лінгвістичних досліджень
Тема 7.	12	13	Теорія спільної уваги (“joint attention” theory) в лінгвістиці
Тема 8	10	13	Зарубіжні школи еколінгвістики
Разом:	82	92	

IV. Політика оцінювання

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки можна ознайомитися на сайті Університету (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzin).

Під час вивчення освітнього компонента студенти виконують завдання у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, участь в обговоренні на лекційних та семінарських заняттях, підготовка доповідей та презентацій.

Поточним контролем передбачені участь у дискусіях на лекціях, відповіді на семінарських заняттях, виконання самостійних завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за змістовий модуль, становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Критерії оцінювання знань студента на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента
5	Студент має системні, глибокі знання, виявляє творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання студента є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

3	Студент демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Студент здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Студент демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

Якщо студент бажає покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка презентації або захист реферату на одну із тем курсу.

Політика викладача щодо здобувачів освіти.

Здобувач освіти повинен відвідувати всі практичні заняття і брати активну участь у навчальній діяльності, а також виконувати завдання самостійної роботи. Пропущені з поважних причин заняття треба відпрацювати в дні консультацій протягом двох тижнів після виходу на навчання після вимушеної перерви. На заняття здобувач освіти повинен приходити вчасно.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним планом навчання, повинні вчасно виконувати завдання відповідно до затвердженого плану і надсилати виконані завдання у групу (Teams) курсу на порталі Microsoft Office 365.

Політика щодо академічної доброчесності
(https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Здобувач освіти самостійно виконує завдання для практичних занять та самостійної роботи, так само завдання підсумкового контролю; надає правдиву інформацію про результати своєї навчальної діяльності; вказує джерела чужих думок у випадку їхнього використання.

Політика щодо дедайннів та перескладання.

Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії. Під час вивчення курсу можуть бути визнані результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси / тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають навчальній дисципліні або окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані за посиланням (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022>).

Усі можливі конфліктні ситуації буде вирішено відповідно до Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_poriadok_vyrishenn).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і проводиться згідно з розкладом навчальних занять. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу, становить 30, за усних екзамен – 30 балів. Відсутність студента на контрольній роботі оцінюється у “0” балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини.

Здобувачі освіти, які упродовж семестру набрали 75 і більше балів, можуть не складати усний екзамен. Ті здобувачі освіти, які за семестр отримали менше як 75 балів, складають екзамен обов’язково.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Програма підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття наукової парадигми і теорія наукових революцій.
2. Диференційні ознаки парадигми в мовознавстві
3. Становлення і розвиток функційної парадигми.
4. Відмінності структурно-системної і функційної парадигм.
5. Парадигмальні риси сучасної лінгвістики (експансіонізм, функційність, антропоцентризм, експланаторність)
6. Парадигмальні характеристики когнітивно-комунікативних досліджень.
7. Історія розвитку поняття дискурс. М. Фуко та його теорія “археології знань”.
8. Сучасні підходи до визначення поняття “дискурс”. Основні характеристики дискурсу.
9. Співвідношення понять дискурс і текст.
10. Теорії дискурсу в зарубіжному мовознавстві.
11. Системно-діяльнісний підхід до вивчення дискурсу.
12. Співвідношення понять дискурс і функційний стиль.
13. Поняття комунікативного смислу в дискурсі.
14. Співвідношення понять «смісл» і «значення».
15. Когнітивна прагматика як новий напрям лінгвістики.

16. Основні характеристики когнітивної прагматики як напряму лінгвістичного дослідження.
17. Історія виникнення поняття «інтермедіальність».
18. Основні характеристики інтермедіальності як напряму лінгвістичного дослідження.
19. Теорії смислотворення в дискурсі.
20. Влада й ідеологія в теорії дискурсу Т. ван Дейка (T. van Dijk)
21. Мова і влада в теорії дискурсу Н. Ферклафа (N. Fairclough).
22. Расизм та дискримінація в теорії дискурсу Р. Водак (R. Wodak).
23. Підходи до аналізу дискурсу (критичний дискурс-аналіз).
24. Сучасні лінгвoseміотичні теорії.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бялик В. Д. Функціональна парадигма вивчення мовних явищ: шляхи еволюції. Наукові записки. Серія “Філологічна”. 2019. Вип. 23. С. 35–48.
2. Djonov, E., Zhao, S. Advancing Multimodal and Critical Discourse Studies. Interdisciplinary Research Inspired by Theo Van Leeuwen’s Social Semiotics / Edited by Sumin Zhao, Djonov E., Björkqvall A., Boeriis M.. London: Routledge, 2019.
3. Foolen, A. Quo vadis pragmatics? From adaptation to participatory sense-making. *Journal of Pragmatics*. 2019. V. 145. P. 39–46.
4. Konderak P. Introduction: How to approach meaning? In *Mind, Cognition, Semiosis*, 2018. Lublin.
5. Krysanova T. Emergent meaning-making in multimodal discourse: a case for sadness in *The Horse Whisperer*. *Cognition, communication, discourse*. 2022, 24: 37–52. <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home>
<https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-24-03>
6. Tannen D., Hamilton H. E., and Schiffrin D. *The Handbook of Discourse Analysis*. Wiley Blackwell, 2019.
7. Jensen K. B. Intermediality. In *The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy*, 2016. <https://doi.org/10.1002/9781118766804.wbiect170>

Додаткова література

1. Ділі Дж. Основи семіотики / Пер. з англ. та наук. ред. Анатолій Карась. Львів: Арсенал, 2000. 230 с.
2. Колегаєва І. М. Полімодальність відчуттів у дзеркалі полікодовості тексту, або ще раз про антропоцентризм у лінгвістиці. *Записки з романо-германської філології*. 2015. Вип. 2. С. 105–112.
3. Крисанова Т. А. Принципи когнітивної прагматики у вивченні дискурсивної актуалізації емоцій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2013. № 1071. Вип. 5. С. 25–30.

4. Крисанова Т. А. Функціональний стиль VS дискурс. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2016. №62. С. 188–190.
5. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля. К, 2008..
7. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. [На матеріалах сучасної газетної публіцистики]: Монографія. К., 2002.
8. Bertuccelli M. P. New directions in linguistic research: From cognitive linguistics to neuropragmatics. Zanichelli Seminar, 2008. Milano. Retrieved from https://www.academia.edu/44606781/New_directions_in_linguistic_research_from_cognitive_linguistics_to_neuropragmatics
9. Carston R. Linguistic Meaning, Communicated Meaning and Cognitive Pragmatics. *Mind and Language*. 2002. Vol.17, No.1-2. P. 127–148.
10. Dijk, T. Discourse and Knowledge. <https://www.youtube.com/watch?v=sxfc-WJRKEM&t=208s>
11. Fairclough, N. Language and Power. London: Longman, 1989. 259 p.
12. Geeraerts, D., Dirven, R., Taylor, J., and Ronald W. Langacker. Cognitive Linguistics: Basic Readings. Berlin & New York: Mouton de Gruyter, 2006.
13. Kuhn T. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago: The University of Chicago Press, 2012.